

Barbara van Beukering

Kruip nooit achter een geranium

*Een persoonlijke zoektocht naar een
lang en gelukkig leven*

Met anekdotes en adviezen van Hedy d'Ancona, Neelie Kroes,
Ans Markus, Nelleke Noordervliet, Gerdi Verbeet, Olga
Zuiderhoek en vele anderen.

Spectrum

Omslagontwerp: Bloemendaal en Dekkers

Omslagfoto: Linda Stulic

Zetwerk: Elgraphic bv, Vlaardingen

ISBN 978 90 00 35350 7

NUR 320, 450

Een deel van de tekst in hoofdstuk 'Heft in eigen hand' op bladzijde 180 is eerder gepubliceerd in *Het Parool*.

© 2018 Barbara van Beukering

© 2018 Nederlandstalige uitgave: Uitgeverij Unieboek | Het Spectrum bv,
Houten

Eerste druk, 2018

Dit boek is ook leverbaar als e-boek: ISBN 978 90 00 35351 4

www.unieboekspectrum.nl

Spectrum maakt deel uit van Uitgeverij Unieboek | Het Spectrum bv,
Postbus 97
3990 DB Houten

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor Melanie, Martha, Cootje, Ruby, Laura en Milou

Inhoud

Inleiding	9
Mijn oma's	14
Volle agenda's	23
Hoe is het om oud te zijn?	26
Cootje	32
Generatie op de barricaden	37
Op een mooie pinksterdag	42
Generatiekloof	47
Milou	50
Doorwerken tot de dood ons scheidt	54
Gooi het roer eens om	61
Open Monumentendag	70
Rust roest	77
Duizend gulden	85
Hoe oud wil je worden?	91
Elk pondje gaat door het mondje	95
Snijden of prikken	99
Gouden huwelijk	105
Bondgenootschap	109
Ik krijg ook een kind van uw man	116
Kroonjuwelen	123
Regisseur van je frontale kwab	130
De laatste sigaret	137
Hoe oud voel je je?	144

De heilige sacramenten	149
Kat in een vreemd pakhuis	159
Wel de lusten, niet de lasten	167
Rozen verwelken, schepen vergaan	173
Het heft in eigen hand	180
Wanneer hij voor de deur staat	192
Hoe word ik oud zoals zij?	196
Epiloog	203
Dankwoord	207

Inleiding

Ik zit met mijn beste vriend Cornald op het witte strand van Kaapverdië. Hij ligt op zijn rug en luistert met zijn ogen dicht en een koptelefoon op naar muziek op zijn telefoon. Ik zit rechtop en tuur over de groenblauwe zee. In de verte zie ik de Kaapverdianen in kleine houten bootjes de vis binnenbrengen. Op de grote steiger overhandigen ze de netten met tonijn aan hun in felle kleuren geklede vrouwen.

Twee maanden eerder had ik De Persgroep, de grote krantenuitgeverij, verlaten om een sabbatical te nemen. Ik was 21 jaar hoofdredacteur geweest, 28 jaar had ik fulltime gewerkt. 's Ochtends om zes uur opstaan, om zeven uur op de fiets naar de krant. Nooit voor zeven uur 's avonds thuis. Geleid door het arbeidsethos dat voorschrijft dat werkweken van zestig, zeventig uur normaal zijn. Hard werken en je best doen, dat was er met de paplepel ingegoten. Ik heb vier kinderen opgevoed. Mijn ambitie zette zich moeiteloos voort in de opvoeding. De kinderen moesten een liefdevolle, veilige jeugd krijgen met alle ruimte voor zelfontplooiing en algemene ontwikkeling. Bovendien moest het een hele feestelijke jeugd zijn waarin het leven zo veel mogelijk gevierd werd. Er werden reizen gemaakt naar andere continenten. Mijn kinderen moesten geen burgertrutten worden maar wereldburgers. Dan was er ook nog de rol van echtgenote, vriendin, gastvrouw en dochter. In al die facetten wilde ik voorbeeldig zijn. En vooral: geen fouten maken. Nooit nalatig, lui of onattent zijn.

Mijn kinderen noemen mij 'dwang'.

Francine Oomen illustreert het treffend in haar boek *Oomen stroomt over*. Er woont een vrouw in haar hoofd die Tang heet en die haar voortdurend opdrachten geeft. Tang maakt lijstjes voor haar. Heb je je moeder vandaag wel gebeld? Heb je deze week al seks met je man had? Heb je je dochter al geholpen met haar werkstuk? Heb je al een afspraak met die vriendin met liefdesverdriet? Heb je je beoordelingsgesprekken al gepland? De vakantie al geboekt? Het kerstdiner al bedacht? De begroting voor volgend jaar al rond?

Tang houdt de lijstjes continu voor je snufferd, bij voorkeur 's nachts. Waardoor je structureel slecht slaapt. Als je Tang niet serieus neemt, komen haar twee zusters tevoorschijn: Knak en Knaag.

Ik heb Tang, Knak en Knaag van me afgeschud en probeer te ontspannen op Kaapverdië.

Geen werk, kinderen het huis uit, ouders dood. Daar zit ik dan op mijn vijftigste, met lege handen en veel tijd. Ik voel me niet vrij, maar leeg. Ik had mijn identiteit voor een groot deel aan mijn werk en aan mijn moederschap ontleend.

De Kaapverdische vrouwen op de steiger zijn inmiddels op houten krukjes gaan zitten. Tussen hun benen staan de emmers met tonijn. Ze snijden met vlijmscherpe messen de koppen en de huid eraf. Terwijl zij de tonijn wegen met primitieve handweegschaaltjes waaraan ze een plastic zakje hangen, zit ik mezelf te kwellen met existentiële levensvraagstukken.

Als je jong bent, wil je doelen bereiken. Je wilt een fijn huis, een geliefde, kinderen, leuk werk. Dat zijn stuk voor stuk mooie ambities om te verwezenlijken.

Ik ben vijftig. Ik hoor niet meer bij de twintigers, dertigers en veertigers. Mijn jeugd is voorbij. De Franse schrijver Victor Hugo verwoordde het heel treffend: 'Veertig is de ouderdom van de jeugd, vijftig is de jeugd van de ouderdom.'

Ik word 86. Dat zeggen de statistieken. Nog 35 jaar! Veel meer jaren dan ik achter me heb in mijn volwassen leven.

Oud worden is op zichzelf geen doel, dat gaat vanzelf. Als het lot je gunstig gezind is, tenminste. De manier waarop je oud wordt is vers twee. Mijn beide oma's stammen uit begin 1900 en zij behoorden nog tot de generatie vrouwen die is opgevoed zonder studie en zonder werk. Hun opdracht in het leven was trouwen, kinderen krijgen en het huishouden doen. Als ik aan hun levens terugdenk, word ik niet vrolijk. Ik kan me nu goed voorstellen dat vrouwen destijds tijdens de overgang in een depressie raakten. Kinderen het huis uit, je man zag je niet meer staan, je had geen baan, geen uitgebreide schare vriendinnen. Waar moest je je levensgeluk in godsnaam vandaan halen na je vijftigste? Uit de geur van geraniums??

Mijn moeder is geboren in 1941 en behoort tot de eerste generatie vrouwen die wel studeerde en ging werken. En die na het krijgen van de kinderen bleef werken. Mijn moeder werd, na een politieke loopbaan in de gemeenteraad en Provinciale Staten, op haar 46ste burgemeester van Terschelling. Wij, haar drie kinderen, waren een jaar daarvoor het huis uitgegaan. Mijn moeder heeft nooit last gehad van een empty nest. En over de overgang zei ze: 'Gewoon hard doorwerken, dan merk je er niks van.' Toen mijn moeder op haar 61ste na veertien jaar stopte als burgemeester van Terschelling dachten wij dat ze met de VUT zou gaan. Maar op de dag dat ze van Terschelling naar Amsterdam verhuisde, werd ze gebeld door de ANBO, de Algemene Nederlandse Bond voor Ouderen, met de vraag of ze voorzitter van het bestuur wilde worden. Ze zei zonder nadenken ja. Ze zei zelfs: ja, graag! Ze heeft dat tot haar zeventigste gedaan, vier dagen per week.

Mijn moeder was mijn rolmodel. Door haar heb ik het vanzelfsprekend gevonden om kinderen met werk te combineren. Door haar heb ik nooit één minuut last gehad van een schuldgevoel.

Haar devies was: ‘Een gelukkige moeder is een goede moeder.’ Een hele prettige leidraad. Ze heeft me ook laten zien hoe leuk werk is en dat je bezig moet blijven als je ouder wordt. Hoeveel voldoening je daaruit haalt. Helaas overleed mijn moeder vier jaar geleden op 71-jarige leeftijd en daarmee kwam er een abrupt einde aan mijn voorbeeld.

Maar mijn moeder was niet uniek in haar soort.

Terwijl mijn vriend naast me nog steeds als een bruine plank in de zon muziek ligt te luisteren, pak ik mijn iPhone uit mijn tas. In de app ‘notities’ maak ik een lijstje met namen van oudere vrouwen die ik bewonder.

Ireen van Ditschuyzen (76) is bezig met een nieuwe documentaire, Neelie Kroes (76) maakt zich sterk voor het vrouwenquotum en Marjan Berk (85) trekt met haar nieuwe roman het hele land door om lezingen te geven. Ans Markus (71) is druk met het voorbereiden van een nieuwe expositie, Olga Zuiderhoek (71) heeft een hoofdrol in een nieuwe televisieserie en Hedy d’Ancona staat weer op de barricaden, ditmaal tegen de vooroordelen over ouderen. Ze heeft een punt! Want ouderdom is een thema dat meestal omgeven wordt door somberte: we moeten langer doorwerken, de zorg is niet meer te betalen, we worden massaal dement en ‘voltooid leven’ is gesneuveld in de kabinetsformatie. De laatste fase van je leven is niet bepaald eentje om naar uit te kijken.

Het lijstje vult zich met vrouwen die allemaal nog werken, ook al zijn ze de pensioengerechtigde leeftijd al lang voorbij. Sommigen ken ik of heb ik weleens ontmoet, anderen niet, maar ze zijn allemaal bekend. Het zijn vrouwen die er goed uitzien. Ze hebben een dynamische vriendenkring en houden van het goede leven. Ze laten zich nog steeds gelden. Ze vormen nu nog een relatief klein groepje. Alles begint altijd met een voorhoede, en dat zijn ze, de vrouwen op mijn lijstje. Ze hebben al vele wegen voor

ons geplaveid en nu laten ze zien hoe je oud kunt worden zonder het te zijn.

Ik vraag me af hoe ze het vinden om oud te zijn. Zijn ze ook echt zo gelukkig als ze uitstralen? Onbezorgd en sterk? Of zijn ze bezorgd over hun gezondheid en zijn ze bang voor de dood?

Ik sta op en loop door het hete zand naar de steiger om een stuk verse tonijn te kopen. Aan het begin van de steiger zit een oud gerimpeld Afrikaans vrouwtje. Ze is krom en heeft nog maar een paar tanden in haar mond. Dat zie ik omdat ze vriendelijk naar me lacht. Ze lijkt wel honderd. Waarschijnlijk is ze niet veel ouder dan de vrouwen op mijn lijstje.

Mijn oma's

Mijn oma Martha is geboren in 1909, oma Melanie komt uit 1911. Ze maakten deel uit van de vooroorlogse generatie die grotendeels gevormd was door de crisis van de jaren dertig. Een plichtsgetrouwe generatie die berustte in haar lot. Vrouwen moesten voor hun kinderen zorgen en de man gehoorzamen. Jonge vrouwen konden wel naar school gaan, over het algemeen was de huishoudschool of mms, de middelbare meisjesschool, voldoende. Hun broers mochten wel naar de hbs of het gymnasium, maar meisjes gingen toch niet studeren, dus waarom zou je dan zo hoog grijpen? Na hun middelbare school konden ze een baantje zoeken als huishoudster of secretaresse, maar op de dag dat ze in het huwelijk traden, moesten ze ontslag nemen. Van hun baas en van hun echtgenoot. Dat hoorde zo.

Mijn beide oma's zijn exponenten van deze generatie. De een had huishoudschool, de ander had mms gedaan. Ze hebben niet gestudeerd en nooit gewerkt. Martha werd 80 jaar, Melanie 82. Het was de eerste generatie die het, na de oorlog, in materiële zin goed kreeg. Ze waren er dankbaar voor want dat hadden hun ouders en grootouders niet meegemaakt.

Beide oma's hadden tijdens hun leven afscheid genomen van het geloof dus toen ze stierven gingen ze ervan uit dat dit hun enige leven was. Het was ze niet gelukt om het leven op welk moment dan ook een zelfgekozen wending te geven. Een wending waardoor ze wél voldoening uit het leven hadden kunnen halen.